

SULTAN HEYSEM'İN UMMAN'INDA ÜÇÜNCÜ YIL

AHMET FARUK GÖKSÜN

Referans için: Göksün, Ahmet Faruk. "Sultan Heysem'in Umman'ında Üçüncü Yıl". İNSAMER Analiz. 10.10.2022.

Analiz

Körfez'in "barış vahası" olarak bilinen Umman tarihî, mezhebî ve coğrafi bazı sebepler dolayısıyla diğer Arap ülkelerinden farklılaşmaktadır. Osmanlı hâkimiyetine girmemiş ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmamış olan Umman'dayaklaşık 250 yıldır aynı hanedan (Busaidi) hüküm sürmektedir. Mezhebî olarak İbadiyye mensuplarının çoğunlukta olduğu tek ülke olması da onu diğer İslam ülkelerinden ayırmaktadır. Umman'ı İslam dünyasının uzağında bırakan bir diğer olgu ise coğrafi şartlardır. Nitekim Arap Yarımadası'nın en altında yer alan Umman'ın bir tarafı denizle, bir tarafı çölle, diğer bir tarafı ise sarp kayalarla çevrilidir.

Bu konumu Umman'ın tarih boyunca İslam dünyasının diğer ülkelerinden farklı bir boyutta yaşamasına sebebiyet vermiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında içine kapanık bir ülke olan Umman, 1970 yılında "kutlu reform" olarak bilinen süreçle birlikte gelişmeye ve dünyaya açılmaya başlamıştır. Modern Umman'ın kurucusu kabul edilen Sultan Kabus'un İngiliz destekli bir darbeyle babasını devirerek tahta çıkmasıyla başlayan bu süreçte Umman, modernleşme yönünde önemli adımlar atmış ve dünyaya açılarak uluslararası arenada kendine özgü bir yaklaşım benimsemiştir. Bu sürecin mimarı Sultan Kabus 10 Ocak 2020'de vefat edince

yerine amcasının oğlu Heysem b. Tarık geçmiştir. Dış siyasete büyük önem veren ve diğer ülkelerle iyi ilişkiler geliştirmeye çalışan Sultan Kabus'tan sonra halefi Sultan Heysem de aynı siyaseti sürdürmekte ve Umman'ın diğer devletlerle ikili ilişkilerini geliştirmesi için çaba harcamaktadır. Bu bağlamda gerek devlet başkanları nezdinde gerekse bakanlar nezdinde farklı ülkelerle temaslarda bulunmaktadır. Göreve geldikten sonra Almanya'ya üç günlük bir ziyaret düzenleyen Sultan Heysem'e ziyareti sırasında özel ekibi yanında bazı bakanlar da eşlik etmiştir. Sultan bu ziyaret kapsamında Almanya Başbakanı Olaf Scholz ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Sultan Heysem ayrıca üç ülke başkanını da Maskat'ta misafir etmiştir. Mayıs ayı içerisinde Umman'a bir günlük ziyarette bulunarak Sultan Heysem ile görüşen İran Cumhurbaşkanı Reisi, ülkesine döndükten sonra ziyareti olumlu olarak değerlendirmiş ve iki ülke arasında 13 iş birliği belgesinin imzalandığını açıklamıştır. Reisi ayrıca, "İki ülke arasındaki ticaret iki katına çıkarak 700 milyon dolardan 1,3 milyar dolara çıkmasına rağmen bu düzeyde bir ticari etkileşim, iki ülkenin mevcut kapasitesinin gerisindedir. Bu etkileşimi artırmak için çaba gösterilmelidir." demiştir.

Umman-İran ilişkileri devlet başkanları yanı sıra bakanlar düzeyindeki görüşmelerle de sürdürülmektedir. Bu durum uluslararası arenada yalnız bırakılmaya çalışılan İran'ın kendisine dost ülkelerle sıkı temas kurduğunu da göstermektedir. Mısır Devlet Başkanı Abulfettah Sisi de Bahreyn ve Umman'ı

kapsayan Körfez ziyareti sırasında Umman'da iki gün boyunca temaslarda bulunmuştur. 27 Haziran 2022 tarihinde gerçekleşen Sultan Heysem-Sisi görüşmesinde ülkeler arasındaki ikili ilişkilerin yanı sıra bölgesel ve uluslararası krizler ve farklı konular hakkında da görüş alışverişinde bulunulduğu açıklanmıştır. Sultan Heysem'in ağırladığı bir diğer lider ise komşu Körfez ülkesi Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Başkanı Muhammed b. Zayid en-Nehyan olmuştur. Sultan Heysem'in daveti üzerine Umman'a gelen en-Nahyan, Sultan Heysem ile ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir. Eylül ayının son günlerinde gerçekleşen bu görüşmelerde yedi farklı sektörde toplamda 16 anlaşma imzalanmıştır. İki lider ziyaret sonrası yaptıkları açıklamada bilim, ekonomi, siyaset, güvenlik ve kültürel alanlarda sağlanan iş birliğinin oldukça iyi bir seviyede olduğuna işaret etmiştir. Bu noktada Umman'ı ziyaret eden ülkelerin genelde dış ilişkilerinde sorunlu politikalar takip eden ülkeler olması da dikkat çekmektedir. Bu ülkelerin Umman'a devlet başkanı düzeyinde ziyaret gerçekleştirmeleri, Umman'ın uzun yıllardır uyguladığı tarafsızlık politikasının bir sonucudur. Umman, Avrupa ülkeleri tarafından İran'a uygulanan ambargoya katılmamış, ayrıca darbe sonrası Sisi hükümeti ile ilişkilerini askıya almamış ve bölgede agresif politikalar takip eden BAE ile ilişkilerini de kesmemiştir. Takip ettiği akılcı tarafsızlık politikaları sayesinde bugün tüm ülkelerle iletişim kurmaya devam eden Umman, bunun olumlu sonuçlarını gerek

bölgesel gerekse uluslararası platformlarda görmektedir. Umman'ın diplomasi trafiğinin bir diğer ayağı da Dışişleri Bakanı Bedr b. Hamedel-Busaiditarafındanyürütölmektedir. Beş körfez ülkesi bakanı ile birlikte enerji bağlarının güçlendirilmesinin görüşülmesi için Çin'e bir ziyaret gerçekleştiren Busaidi, ayrıca Ürdün'ü de ziyaret etmiş, burada bakanlar kurulu başkan vekili ve dışişleri bakanı ile görüşmüştür. Yine İran ile temaslarda bulunan Busaidi, İran Petrol Bakanı ile bir araya gelmiştir. Ayrıca Umman İçişleri Bakanı Hamud b. Faysal el-Busaidi de İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir. Umman'ın petrol ve doğal gaz rezervleri yanında Körfez'de sahip olduğu stratejik konumu da bu ilişkilerin geliştirilmesinde etkili olmaktadır.

Yemen'de Taraflar Arası Ateşkes

Suudi Arabistan tarafından Yemen'e yönelik başlatılan askerî harekâta tüm ısrarlara rağmen katılmayıp tarafsızlığını koruyan Umman, ayrıca Yemen'le olan sınır bölgelerine de gerekli durumlarda insani yardımlarda bulunmuş ve acil durumlarda yaralıları kabul etmiştir. Umman'ın bu tutumu Yemen'deki iç savaşın tarafları nezdinde pozitif bir etki yaratmış ve çatışmaların son bulması amacıyla arabulucu rolü üstlenmesine fırsat tanımıştır. Umman yönetimi Yemen'deki ateşkesi desteklemekte ve devamı için çaba göstermektedir. Dışişleri Bakanı Busaidi bu bağlamda Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed b. Mübarek ile ikili temaslarda bulunmuş, bu konudaki desteklerini

belirtmiştir. Busaidi'nin Yemen'deki ateşkesle ilgili çabaları bununla sınırlı kalmamış, ayrıca Birleşmiş Milletler (BM) temsilcisi Hans Grundberg ile Yemen'de BM arabuluculuğunda ateşkes sağlama çabalarını da sürdürmüştür. ABD Dışişleri Bakanı Antony J. Blinken da Umman Dışişleri Bakanı Busaidi ile bir telefon görüşmesi yaparak diğer konularla birlikte Yemen'de ateşkesin sağlanması konusundaki çabalarından dolayı Busaidi nezdinde Umman'a teşekkür etmiştir. Bu durum Umman'ın Yemen ile alakalı tutumunun ve ateşkesine yönelik olumlu çabalarının uluslararası arenada da takdirle karşılandığını göstermektedir.

Kraliçe II. Elizabeth'in Ölümü

Umman fiilî olarak İngiliz işgaline maruz kalmasa da gerek yönetimde gerekse siyasette İngiliz etkisi açıkça görölmektedir. Umman'da kutlu reform olarak isimlendirilen dönüşümü başlatan ve 50 yıl boyunca hüküm süren Sultan Kabus'un Birleşik Krallık'ta Sandhurst Kraliyet Askerî Akademisi'nde eğitim görmüş olması ve ondan sonra başa geçen Sultan Heysem b. Tarık'ın da Oxford Üniversitesi'nden mezun olmuş olması, İngiltere'nin bu ülke üzerindeki etkileri hakkında ip ucu vermeye yetecektir. Özellikle 20. yüzyıl boyunca ülkedeki isyanlarda Busaidi ailesinin yardımına koşan hep İngiltere olmuş ve bu yardımların karşılığını da zaman içerisinde almıştır. Sultan Kabus öncesi Umman'ın uzun yıllar boyunca tek dış temasının İngiltere ile olması ve Sultan Kabus'un babasına karşı yaptığı darbenin

İngiltere destekli olması, sonraki süreçte İngiltere'nin ülkede ne kadar etkin olacağını göstermesi açısından önemlidir. Sultan Kabus bu etkinin görünen yüzünü büyük oranda azaltmakta başarılı olsa da tamamen ortadan kaldıramamıştır. Günümüzde Umman'da askerî bir varlığı bulunmayan İngiltere, ülkede yumuşak güç olarak varlığını sürdürmeye ve Umman siyaseti üzerinde etkili olmaya devam etmektedir. Kraliçe II. Elizabeth'in ölümü üzerine İngiltere'ye giderek taziyelerini bildiren ve cenazeye katılan Sultan Heysem, aynı zamanda İngiltere'nin yeni kralı III. Charles'a da tebriklerini sunmuştur. İngiltere'nin Umman üzerindeki etkisini göstermesi bakımından dikkat çeken bir diğer gelişme ise, kraliçenin ölümü üzerine Umman'ın gerek ülkede gerekse ülke dışındaki temsilciliklerinde bayrakları yarıya indirmiş olmasıdır.

Umman Türkiye İlişkileri

Osmanlı topraklarına dâhil olmamasıyla diğer Arap ülkelerinin çoğundan farklılaşan Umman ile Türkiye Cumhuriyet arasındaki ilişkiler, uzun bir müddet sorunsuz ama arada sıkı bağlar olmadan devam etmiştir. 2000'li yıllardan sonra hızlanan ilişkiler, son yıllarda yeni bir ivme kazanmıştır. Özellikle Sultan Heysem b. Tarık'ın babaannesinin Türk olması ve İstanbul'da bir müddet ikamet etmiş olması dolayısıyla Heysem'in tahta geçmesinden sonra ilişkiler daha hızlı ilerlemiştir. Umman'da Türkler tarafından bir organize sanayi bölgesi kurulmuş, iki ülke arasındaki ihracat hacminde artış

yaşanmış ve siyasi ilişkiler güçlenmiştir.

Rusya-Ukrayna Savaşı'yla birlikte ortaya çıkan doğal gaz krizi sebebiyle gaz ihracatı yapan ülkeler daha önemli hâle geldiğinden Türkiye de olası gaz kesintisi durumuna karşı önlem almak amacıyla Umman ile irtibata geçerek doğal gaz ticareti konusunda görüşmeler gerçekleştirmiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, bu amaçla Umman Enerji ve Maden Bakanı Salim el-Avfi ile görüşmüştür. Görüşme akabinde açıklama yapan Dönmez, tarafların doğal gaz ticaretine olumlu yaklaştığını söylemiştir. Gelişen Umman-Türkiye ilişkilerinin etkileri turizm sektöründe de görülmektedir. Özellikle yaz aylarında Umman'dan Türkiye'ye, bilhassa Karadeniz bölgesine ziyaretçi akını olmaktadır. Bütün Körfez ülke vatandaşları gibi Türkiye'deki yeşil alanlara büyük ilgi gösteren Ummanlılar rotalarına Karadeniz ve İstanbul'un yanında Bursa'yı da eklemiştir. Haziran ayı itibarıyla Bursa Yenişehir Havalimanı ile Umman arasında direkt seferler başlamıştır. Haftada üç gün karşılıklı sefer yapacak olan bu hattın hem Umman hem de Türkiye ekonomisine olumlu katkıları olması beklenmektedir. Bu hattın ilk seferinde turist kafilesi yanı sıra ticari girişimlerde bulunacak iş adamları da ülkemize gelmiştir.

Şahin Kasırgası

2021 yılında Umman'da yaşanan Şahin Kasırgası'nda yoğun yağmurlar sonucu meydana gelen sellerde can ve mal kayıpları olmuştur. Bu sene de benzer bir felaket yaşayan Umman da yine oluşan sellerde

çok sayıda insan mahsur kalmış, 16 kişi hayatını kaybetmiştir. Umman yönetimi, dağlık arazilerin çıplak olması ve ülke altyapısının bu tür yoğun yağışlara hazırlıklı olmaması sebebiyle yaşanan bu afetlere karşı önlemler almaya çalışmaktadır.

Dünyada Umman

Uluslararası arenada yavaş yavaş etkisini artırma ve kendisini gösterme yolunda olan Umman, New York'ta düzenlenen bir törende BM Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (UNESCAP) başkanlığını devralmıştır. Bu gibi görevler Umman'ın tanınırlığını artırması yanında uluslararası arenada Umman'ın etkisinin artmasını da sağlamaktadır. Umman Deniz Kuvvetleri'ne ait (Umman Gençleri) bir gemi, altıncı kez dünya turuna çıkararak çeşitli festival ve yarışmalara katılmış, farklı ülkelerde gerçekleşen müsabakalarda ödüller almıştır. Uğradığı limanlarda ziyaretçi de kabul eden gemi, Umman kültürünün tanıtımına katkıda bulunmaktadır. Sultan Kabus döneminde başlatılan ve Umman'ın uluslararası alanda temsil edilmesini sağlayan bu organizasyon, aynı zamanda Ummanlı gençler için de bir motivasyon kaynağı olmaktadır. Ülkeye ziyaretçi çekmek için farklı fırsatları değerlendiren Umman, Katar'da düzenlenecek olan Dünya Kupası maçlarını da fırsata çevirmek için harekete geçmiştir. Bu bağlamda Umman Miras ve Turizm Bakanlığı, FIFA 2022 Dünya Kupası için Katar'a

gidecek Hayya Card (Hayya Card, herhangi bir Dünya Kupası maçına katılmak için verilen kişiselleştirilmiş taraftar kimliğidir.) sahiplerine 60 günlük ücretsiz çoklu giriş vizesi verileceğini açıklamıştır. Umman ayrıca taraftarların iki ülke arasındaki gidiş gelişlerini hızlı ve pratik hâle getirmek için Maskat-Doha arası günlük uçuşlar koymayı planlamaktadır. Bu sayede Umman'a yoğun bir turist girişi olacağı tahmin edilmektedir.

Sonuç

Sultan Kabus ile başladığı istikrarlı ilerlemesini Sultan Heysem ile de sürdüren Umman, kalkınma çabalarının yanı sıra benimsediği tarafsızlık politikasından da taviz vermemekte ve uluslararası çevrelerdeki diplomasi faaliyetlerini bu prensip çerçevesinde devam ettirmektedir. Ülke içerisinde küresel iklim değişikliğine bağlı olarak son yıllarda yaşadığı sel felaketleri sebebiyle altyapıyı geliştirme çalışmalarına hız veren Umman, ayrıca ekonomisine ciddi katkı sağlayan turizm gelirlerini arttırmak ve daha fazla turist çekmek için tanıtımların yanı sıra uluslararası organizasyonların sağladığı çeşitli fırsatları da değerlendirmeye çalışmaktadır. Kraliçe'nin vefatı dolayısıyla İngiliz etkisinin bir kez daha görünür hâle geldiği Umman'ın Türkiye ile olan ilişkileri ise Sultan Heysem'le birlikte daha da gelişmeye başlamıştır. İki ülke arasındaki ticaret hacmi artarken turizm seferleri ve farklı alanlarda iş birliği faaliyetleri de ivme kazanmıştır.

Kaynakça

Aljazeera. “Gulf ministers visit China to discuss strengthening energy ties”. <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/10/gulf-ministers-visit-china-expected-to-strengthen-energy-ties> (13.09.2022).

Anadolu Ajansı. “عم ثحب ي يدي عس وبل ا. نامع”. <https://www.aa.com.tr/ar/%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%88%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9/%D8%B9%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D9%88-%D8%B3%D8%B9%D9%8A%D8%AF%D9%8A-%D9%8A%D8%A8%D8%A-D%D8%AB-%D9%85%D8%B9-%D8%BA%D8%B1%D9%88%D9%86-%D8%AF%D8%A8%D8%B1%D8%BA-%D8%AC%D9%87%D9%88%D8%AF-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D9%85%D8%B1%D8%A7%D8%B1-%D9%87-%D8%AF%D9%86%D8%A9-%D8%A7-%D9%84%D9%8A%D9%85%D9%86/2695952> (28.09.2022).

Duabieye1038. “UAE President Concludes State Visit to Oman”. <https://www.dubaieye1038.com/news/local/uae-president-concludes-state-visit-to-oman/> (30.09.2022).

Egypt State Information Service. “تراي ز”. <https://www.sis.gov.eg/Story/237409/%D8%B2%D9%8A%D8%A7%D8%B1%D8%A9-%D8%A7%D9%84-%D8%B1%D8%A6%D9%8A%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A-%D8%B3%D9%8A-%D8%A5%D9%84-%D9%89-%D8%B3%D9%84%D8%B7-%D9%86%D8%A9-%D8%B9%D9%85-%D8%A7%D9%86?lang=ar> (18.10.2022).

Haberler. “Bakan Dönmez: Umman ile doğal gaz ticareti için irtibata geçtik”. <https://www.haberler.com/guncel/bakan-donmez-umman-ile-dogal-gaz-ticareti-icin-15248977-haberi/>

(10.09.2022).

_____. “Umman’dan ilk uçak Bursa’ya geldi”. <https://www.haberler.com/ekonomi/umman-dan-ilk-ucak-bursa-ya-geldi-15020290-haberi/> (17.10.2022).

Islamic Republic of Iran Ministry of Foreign Affairs. “Ayatollah Raisi upon arrival from trip to Oman: We had constructive talks with Omani authorities to cement ties”. <https://en.mfa.ir/portal/newsview/681151/Ayatollah-Raisi-upon-arrival-from-trip-to-Oman-We-had-constructive-talks-with-Omani-authorities-to-cement-ties> (10.09.2022).

Ministry of Foreign Affairs and Expatriates. “ريزو” نيب برت غملا نوؤشو ةي ج راخلا ةرازو”. <https://mfa.gov.jo/news/12685> (18.08.2022).

Oman Daily. “اين املأ لصي نا طلس ل ةلال ج”. <https://www.omandaily.om/ع/نا-امل-ل-ع/نا-اطلس-ل-ةلال-ج/نا-امل-ل-ع-3-ق-ر-غ-ت-س-ت-ة-ي-م-س-ر-ة-راي-ز-ي-ف-ا-ي-ن-ا-م-ل-ل-ص-ي-م-ا-ي-3-ق-ر-غ-ت-س-ت-ة-ي-م-س-ر-ة-راي-ز-ي-ف-ا-ي-ن-ا-م-ل-ل-ص-ي> (15.09.2022).

Oman News Agency. “مظعملا نا طلس ل ةلال ج”. <https://oman-news.gov.om/topics/ar/85/show/407680/ona> (27.09.2022).

Republic of Yemen Ministry of Foreign Affairs and Expatriates. “نوؤشو ةي ج راخلا ري زو”. <https://www.mofa-ye.org/Pages/18833/> (21.09.2022).

Şarkul Avsat. “BAE ve Umman, 7 sektörde 16 anlaşma ve mutabakat zaptı imzaladı”. <https://turkish.aawsat.com/home/article/3902046/bae-ve-umman-7-sekt%C3%B6rde-16-anla%C5%9Fma-ve-mutabakat-zapt%C4%B1-imzaland%C4%B1> (30.09.2022).

_____. “Umman’da günlerdir etkili olan sağanak 16 can aldı”. <https://turkish.aawsat.com/home/article/3757141/ummanda-g%C3%BCn>

lerdir-etkili-olan-sa%C4%9Fanak-16-can-al-
d%C4%B1 (13.08.2022).

_____. “Umman, UNESCAP başkanlığı-
nı devraldı”. [https://turkish.aawsat.com/home/
article/3632261/umman-unescap-ba%C5%9F-
kanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%C4%-
B1-devrald%C4%B1](https://turkish.aawsat.com/home/article/3632261/umman-unescap-ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%C4%B1-devrald%C4%B1) (19.08.2022).

Taghrib News Agency. “تاقال عالا ينارياالا هريظن عم ثحبي ين امعلا
ةيلخ ادلا ريزو”. [http://www.taghribnews.com/ar/
news/243901/%D9%88%D8%B2%D9%8A%-
D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%AF%-
D8%A7%D8%AE%D9%84%D9%8A%-
D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B9%-
D9%85%D8%A7%D9%86%D9%8A-%
D9%8A%D8%A8%D8%AD%D8%A-
B-%D9%85%D8%B9-%D9%86%D8-
B8%D9%8A%D8%B1%D9%87-%
D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%8A%-
D8%B1%D8%A7%D9%86%D9%8A-%
D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%84%-
D8%A7%D9%82%D8%A7%D8%AA-
-D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%86%-
D8%A7%D8%A6%D9%8A%D8%A9](http://www.taghribnews.com/ar/news/243901/%D9%88%D8%B2%D9%8A-%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%AF-%D8%A7%D8%AE%D9%84%D9%8A-%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B9-%D9%85%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D9%8A%D8%A8%D8%AD%D8%A-B-%D9%85%D8%B9-%D9%86%D8-B8%D9%8A%D8%B1%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%8A-%D8%B1%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%84-%D8%A7%D9%82%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%86-%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D8%A9)
(13.09.2022).

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.
“Bakan Dönmez, Ummanlı mevkidaşı ile görüş-
tü”. <https://enerji.gov.tr/haber-detay?id=21018>
(09.09.2022).

Times of Oman. “His Majesty offers condolen-
ces on the death of Queen Elizabeth II”. [https://
timesofoman.com/article/121008-his-majest-
y-offers-condolences-on-the-death-of-queen-e-
lizabeth-ii](https://timesofoman.com/article/121008-his-majesty-offers-condolences-on-the-death-of-queen-elizabeth-ii) (13.09.2022).

U.S. Department of State. “Secretary Blink-
en’s Call with Omani Foreign Minister
Al-Busaidi”. [https://www.state.gov/secretar-
y-blinkens-call-with-omani-foreign-minis-
ter-al-busaidi-3/](https://www.state.gov/secretary-blinkens-call-with-omani-foreign-minister-al-busaidi-3/) (30.09.2022).

World Gulf. “Oman offers free 60-day free
multiple-entry visa to World Cup fans”. [https://
gulfnews.com/world/gulf/oman/oman-offers-
free-60-day-free-multiple-entry-visa-to-world-
cup-fans-1.90427525](https://gulfnews.com/world/gulf/oman/oman-offers-free-60-day-free-multiple-entry-visa-to-world-cup-fans-1.90427525) (10.09.2022).

دصحت “ةين ائلا نامع بابش” ةن يفس. “يبرعلا
”ابوروا يف زى اوجل”. [https://omannews.gov.om/
topics/ar/3/show/407727/ona](https://omannews.gov.om/topics/ar/3/show/407727/ona) (05.08.2022).